

บทที่

2

แพะในคดีอาญากับปัญหาการรื้อฟื้นคดี : ศึกษามบทบาทของพนักงานอัยการ ในการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่

A Scapegoat of the Criminal Case
in the Retrial of Criminal Case :
A Study of the Public Prosecutor Role

คมกริช ดิษฐเจริญ และ จารูวรรณ อมรศีลสวัสดิ์
Komgrit Ditjaroen and Jaruwan Amornsinsawad

แพะในคดีอาญากับปัญหาการรื้อฟื้นคดี : ศึกษาบทบาทของพนักงานอัยการ ในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

A Scapegoat of the Criminal Case in the Retrial of Criminal Case :
A Study of the Public Prosecutor Role

คมกริช ดิษฐเจริญ¹ และ จารูวรรณ อมรศีลสวัสดิ์²
Komgrit Ditjaroen and Jaruwan Amornsinsawad

บทคัดย่อ

ปัญหาความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้จากการยอมรับและเล็งเห็นถึงความผิดพลาดดังกล่าวจึงนำมาซึ่งการกำหนดมาตรการการรื้อฟื้นคดีอาญาในคดีซึ่งมีคำพิพากษาถึงที่สุดขึ้นมาพิจารณาใหม่ แต่เนื่องจากการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มีผลกระทบต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่จึงถูกกำหนดไว้อย่างจำกัดและรัดกุม เมื่อการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เกิดจากความผิดพลาดของรัฐ ดังนั้นพนักงานอัยการในฐานะตัวแทนของรัฐในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนจึงสมควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ แต่ในปัจจุบันพบว่าพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ได้จำกัดอำนาจของพนักงานอัยการไว้ให้มีอำนาจรื้อฟื้นคดีอาญาได้เฉพาะกรณีที่พนักงานอัยการ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 (02-970-5820 ต่อ 227)

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 (097-0200465) [rujjaa@gmail.com]

มิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม ผู้ต้องคำพิพากษาส่วนใหญ่จึงต้องรื้อฟื้นคดีอาญาด้วยตนเอง ส่งผลทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม หลักกฎหมายดังกล่าว จึงมีลักษณะขัดต่อหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งพนักงานอัยการมีฐานะเป็นโจทก์ ในทางแบบพิธีเท่านั้น จะเป็นโจทก์ในทางเนื้อหา กล่าวคือ ไม่เป็นคู่แพ่งกับจำเลย แต่พนักงานอัยการต้องมีความเป็นภาวะวิสัย (Objectivity) เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาในระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐไม่ใช่เป็นเรื่องของการต่อสู้คดีระหว่างคู่ความสองฝ่ายดังเช่นคดีแพ่ง พนักงานอัยการจึงมีบทบาทที่ต้องดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของจำเลยด้วย ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีบทบาทในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้ โดยไม่ถูกจำกัดอำนาจ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ดังเช่นนานาประเทศ อาทิ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งไม่จำกัดอำนาจของพนักงานอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่จำเลยผู้บริสุทธิ์

คำสำคัญ: แพ่งในคดีอาญา; การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่; บทบาทของพนักงานอัยการ

Abstract

The problem of miscarriage of justice in the criminal case can be happened. Recognizing the probability of such error, many countries allow the reopening of criminal case after its final judgment. This procedure inevitably affects the principle of the judgment reliability. To restrict such consequence, it is necessary to impose a limited strict rules and conditions for the reopening of criminal case to only when the criminal case was found miscarriage of justice out of the state error. The public prosecutor, therefore, as the state agent to provide justice to people, has an important role in the retrial of criminal case after its final judgment. But in Thailand, The Retrial of Criminal Case Act B.E. 2526 (1983) has imposed a limited power of public prosecutor for only the retrial of criminal case that the public prosecutor is not plaintiff in the

original case. Therefore, most defendants must resurrect the retrial of criminal case per se. As a result, they do not receive fairness from the justice system. Such indication is contrary to the nature of the criminal proceedings by state that the public prosecutor associate himself as the nominal prosecutor not the inquisitive one. That is to say it is not regarded as a win-lose matter to the defendant. He or she, in contrast must have objectivity. This is because the public prosecution of criminal case is not the litigation against two parties as the legal proceedings of civil suit. As a result, the litigation of the criminal case, the public prosecutor must also consider the benefits of the defendant. It is deemed appropriate to amend the Retrial of the Criminal Act B.E. 2526 (1983) by empowering the public prosecutor to be able to conduct the retrial of the criminal case without limited power to conform to the principle of public prosecution of various countries, such as France, Germany and Japan which allow the public prosecutor to be entitled to resurrect the retrial of criminal case after its final judgment to achieve fairness with presumed of innocent.

Keywords : Scapegoat in Criminal Case; The Retrial of Criminal Case; Role of the Prosecutor

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันว่าถึงแม้กระบวนการพิสูจน์ความผิด หรือกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ตาม ก็อาจเกิดความผิดพลาดหรือความบกพร่องขึ้นจนอาจนำมาซึ่ง “แพะในคดีอาญา” ได้เสมอ โดยความผิดพลาดอาจมีที่มาจาก การรวบรวมพยานหลักฐาน กระบวนการนำสืบพยานหลักฐาน หรือการรับฟังพยานหลักฐานเท็จมาใช้ลงโทษจำเลย อันส่งผลทำให้ผู้บริสุทธิ์มีโอกาสดูถูกลงโทษได้ และจำต้องยอมรับเอาโทษที่ศาลกำหนดโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง ต้องรับตราบาปหรือรอยมลทินแห่งโทษนั้นไว้ หนึ่งในมาตรการที่นำมาใช้เพื่อแก้ไขความผิดพลาดของคำพิพากษาของศาล คือการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาคดีใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการแก้ไขผลของคำพิพากษาที่ให้ลงโทษจำเลย อันเป็นการแก้ไขเยียวยาให้แก่จำเลยผู้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นการกู้ชื่อเสียงเกียรติยศของจำเลยหรือของวงศ์ตระกูลให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม และเยียวยาความเสียหายที่จำเลยจะต้องสูญเสียเสรีภาพเท่าที่จะกระทำได้ แต่เนื่องจากการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่มีผลกระทบต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา ดังนั้น หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่จึงถูกกำหนดไว้อย่างจำกัดและรัดกุม ตัวอย่างคดีที่แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งเป็นโทษแก่จำเลย คือ “คดีเซอร์ไอแวน” ที่ปรากฏว่าผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดถูกลงโทษในศาลชั้นต้นและถูกขังอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาเป็นเวลาดำเนินคดีถึง 6 ปี ก่อนที่ศาลฎีกาจะพิพากษายกฟ้องจำเลย จึงเห็นได้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมอันนำมาสู่การลงโทษผู้บริสุทธิ์ (นิภาพร รุจนรงค์, 2528 : 55-67) อีกคดีหนึ่งที่นายพัสกร สิงคิ ผู้พิการทางการไต่สวนและการพูด คดีหนุ่มใบ้ที่ต่อสู้อาตนเอง ตกเป็นแพะในคดีร่วมกันฆ่าผู้อื่น จนถูกศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาจำคุก 20 ปี แต่ระหว่างฎีกาบิดาและมารดาของนายพัสกรไต่สวนร้องขอความเป็นธรรมต่อกระทรวงยุติธรรม กระทั่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ดี เอส ไอ รับคดีไปตรวจสอบ และพบพยานหลักฐานใหม่ จึงนำไปใช้ในการต่อสู้คดี กระทั่งศาลรับรื้อฟื้นคดี นายพัสกรได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว หลังต้องติดคุกระหว่างการพิจารณาคดีนานถึง 5 ปี พันตำรวจเอกดุขุฎี อารยวุฒิ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม กล่าวถึงการรื้อคดีนายพัสกร สิงคิ ว่าพยานหลักฐานใหม่ที่ตรวจสอบพบ คือพยานผู้เห็นเหตุการณ์ ได้ให้ข้อมูลต่อพนักงานสอบสวนดีเอสไอ จึงทำให้สามารถจับกุมตัวผู้ต้องหาตัวจริงได้ 1 ราย ส่วนอีก 1 ราย ยังหลบหนีการจับกุม นอกจากนี้ยังพบวัตถุพยานอื่นๆ ที่ยืนยันว่านายพัสกร ไม่ใช่คนร้ายตัวจริง ทั้งนี้หากศาลจังหวัดสิงห์บุรีมีคำพิพากษาให้ “ยกคำพิพากษาเดิม” ก็จะเป็นการขอรื้อฟื้นคดีอาญาคดีแรกของประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ และจะเป็นการสะท้อนถึงการทำงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการสืบสวนสอบสวนว่าผู้ทำคดีต้องใช้ความระมัดระวังและรอบคอบในการแสวงหาข้อเท็จจริง ก่อนสรุปสำนวนการสอบสวนส่งฟ้องเพื่อให้ความยุติธรรมกับฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา (ลั่นรื้อคดี

“แพะหนุ่มใบ้” สำเร็จครั้งแรกของประเทศ, <http://www.now26.tv/view/102594>

สภาพปัญหาหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการร้องพินคดีอาญา ขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 คือ ผู้ต้องคำพิพากษามีโอกาสใช้สิทธิร้องพินคดีค่อนข้างน้อย จากการค้นคำพิพากษาฎีกาพบว่า มีจำนวนน้อย และศาลยกคำร้องทั้งหมด เมื่อศาล ยกคำร้องสิทธิของผู้ร้องในการยื่นคำร้องขอร้องพินคดีอาญาย่อมหมดไปแม้ต้นจะเป็น ผู้บริสุทธิ์ก็ตาม เนื่องจากสามารถยื่นคำร้องได้เพียงครั้งเดียว อีกทั้งหลักเกณฑ์ในการ พิจารณาคำร้องค่อนข้างเคร่งครัด และกฎหมายของไทยนั้นมีลักษณะที่ทำให้ผู้ต้อง คำพิพากษาต้องพึ่งพาตนเอง โดยต้องหาทนายความเอง หาพยานหลักฐานใหม่เอง แม้บางครั้งรัฐจัดหาทนายความให้แต่ก็ยังขาดประสบการณ์ในการดำเนินคดี ทำให้ ไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้มีสิทธิร้องขอให้ร้องพิน คดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ที่อยู่ในฐานะผู้ต้องคำพิพากษานั้นมักเป็นผู้มีฐานะยากจน ขาดความสามารถในการดำเนินคดี อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในพระราชบัญญัติดังกล่าว อันเป็นเหตุให้ศาลยกคำร้องเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2526 มีการยื่นคำร้อง ขอร้องพินคดี จำนวน 29 เรื่อง ซึ่งศาลยกคำร้องทุกเรื่อง ปี พ.ศ. 2527 มีการยื่นคำร้อง 10 เรื่อง ศาลยกคำร้อง 9 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2528 มีการยื่นคำร้อง 3 เรื่อง ศาล ยกคำร้อง 2 เรื่อง (อำไพ วิจิตรเวชการ, 2527 : 363)

โดยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญพนักงานอัยการสามารถร้องพินคดีได้ในคดี ที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ พนักงานอัยการเป็นทนายแผ่นดิน เป็นตัวแทนของแผ่นดิน ในการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญา ควบคุมการดำเนินคดีอาญาของรัฐ เพื่อ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อาจกล่าวได้ว่าการ ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งมีอัยการเป็นองค์กรในการดำเนินคดีที่สำคัญองค์กรหนึ่งนั้น อัยการไม่ใช่คู่แข่งกับผู้ต้องหาและจำเลย อัยการไม่ใช่คู่แข่งความในทางเนื้อหาไม่ว่า ในกรณีใด (คณิต ณ นคร, 2555 : 642-643) เหตุนี้พนักงานอัยการจึงสามารถดำเนินคดี เพื่อประโยชน์ของจำเลยได้อีกด้วย (คณิต ณ นคร, 2536 : 142)

การดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยหลักการแล้วการร้องพินคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ควรเป็นเรื่องของรัฐ เพราะรัฐ มีหน้าที่อำนวยความยุติธรรม แต่ตามกฎหมายว่าด้วยการร้องพินคดีอาญาขึ้นพิจารณา

ใหม่ในปัจจุบัน สิทธิในการร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่เป็นเรื่องของบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาพนักงานอัยการมีสิทธิร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่เฉพาะกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิมเท่านั้น ดังนั้นจึงควรแก้ไขเพื่อให้การใช้สิทธิของผู้ต้องคำพิพากษาในการรื้อฟื้นคดีของตนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรผลักดันให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทสำคัญในการรื้อฟื้นคดีอาญาเพื่อรักษาความยุติธรรมให้กับประชาชนตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่สมบูรณ์ โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงหลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาและการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพนักงานอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรื้อฟื้นคดีอาญาของผู้ต้องคำพิพากษาและพนักงานอัยการ
4. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการใช้กฎหมายรื้อฟื้นคดีอาญาของผู้ต้องคำพิพากษา และพนักงานอัยการ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การใช้กฎหมายรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดของระบบการดำเนินคดีอาญา แนวความคิดในการดำเนินคดีอาญาแบ่งออกเป็น 3 หลัก คือ

1. หลักการดำเนินคดีโดยผู้เสียหาย (Private Prosecution)

มีหลักการว่าผู้เสียหายหรือเครือญาติของผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจนำเรื่องราวมาฟ้องร้องแล้วนำพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้มาเสนอต่อศาลด้วยตนเอง เพื่อให้ศาลพิจารณาและพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น หลักการดำเนินคดีค่านึงถึงเฉพาะส่วนได้เสียส่วนบุคคลเป็นหลักโดยรัฐจะล่วงละเมิดสิทธินี้ไม่ได้ ดังนั้นรัฐจึงต้องบัญญัติกฎหมายรับรองให้สิทธิแก่ประชาชนในการฟ้องร้องคดีอาญาเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น (อรรถพล ใหญ่สว่าง, 2524 : 6-7)

2. หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular Prosecution)

มีหลักการกระทำความผิดบางกรณีไม่เพียงแต่ก่อความเสียหายให้กับบุคคลที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำเช่นนั้นโดยตรงเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมด้วย ประชาชนทุกคนจึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องคดีอาญา โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่ หลักการนี้สืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่ว่า พลเมืองทุกคนต่างมีหน้าที่ช่วยกันรักษากฎหมายและระเบียบของบ้านเมืองและต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ศาล เป็นผลให้รัฐต้องบัญญัติกฎหมายรับรองให้ประชาชนมีอำนาจฟ้องร้องคดีอาญาได้เมื่อมีความผิดเกิดขึ้น เพราะประชาชนไม่ไว้วางใจอำนาจรัฐเนื่องจากประชาชนต้องผ่านการต่อสู้อย่างยากลำบากเพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพ จึงทำให้มีแนวโน้มทางความคิดปฏิเสธอำนาจรัฐ ไม่ยอมรับอำนาจรัฐที่เป็นผู้ควบคุมความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น ประเทศอังกฤษ เป็นต้น โดยหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน เป็นหลักซึ่งประเทศที่มีระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ใช้เป็นหลักการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา

3. หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution)

มีหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือรัฐ เป็นหน้าที่ของรัฐ ไม่ใช่ของผู้เสียหาย เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐมีหน้าที่ต้องป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดอาญานั้น โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินคดีอาญาไม่มีลักษณะของการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่ายเช่น การดำเนินคดีอาญาในประเทศอังกฤษ โดยศาล อัยการ ทนายความมีหน้าที่ค้นหาความจริงจะไม่จำกัดอยู่กับแบบพิธีของประเทศอังกฤษ โดยรัฐจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือพนักงานอัยการทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินคดีในฐานะตัวแทนของรัฐ การดำเนินคดีในระบบนี้เมื่อมีความผิดเกิดขึ้นถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย เอกชนที่ตกเป็นเหยื่อไม่มีอำนาจฟ้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ดีในระบบนี้รัฐก็ได้ผูกขาดการดำเนินคดีอาญาไว้แต่เพียงผู้เดียว กล่าวคืออนุญาตให้เอกชนผู้เสียหายฟ้องคดีได้เช่นกัน แต่จะจำกัดไว้เฉพาะความผิดบางประเภทที่กฎหมายบัญญัติให้เอกชนหรือผู้เสียหายฟ้องคดีได้ ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ เยอรมนี ญี่ปุ่น ส่วนฝรั่งเศสไม่เปิดโอกาสให้เอกชน

ฟ้องคดีอาญาได้เอง แต่ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาเพื่อบังคับให้พนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาได้

ที่มาของแพ่งในคดีอาญา

ความผิดพลาดในข้อเท็จจริงอันนำมาสู่การลงโทษผู้บริสุทธิ์นั้นมีที่มาจากองค์กรของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ขอนำเสนอและวิเคราะห์เฉพาะในขั้นตอนของตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลเท่านั้น โดยวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. **ขั้นตำรวจ** อำนาจหน้าที่ของตำรวจที่สำคัญตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ การสืบสวน จับกุม และการสอบสวน

การสอบสวน เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด แต่เนื่องจากการสืบสวนจำเป็นต้องใช้ดุลพินิจในการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและรายละเอียดแห่งความผิด จึงเปิดช่องให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสืบสวน (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตำรวจชั้นผู้น้อย)ใช้อำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ทั้งในทางที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด เพราะปรากฏเสมอว่ามีการใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการกลั่นแกล้งผู้ต้องสงสัยหรือในบางกรณีอาจจะไม่ได้เกิดจากการจงใจกลั่นแกล้งแต่พฤติการณ์หรือสิ่งแวดล้อมทำให้ผู้ทำการสอบสวนบังเอิญเข้าใจไปในทางที่ผิดได้ ประกอบกับความประสงค์ที่จะดำเนินการสืบสวนให้เป็นผลสำเร็จเพื่อผลงาน และความดีความชอบที่จะได้รับทำให้การใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานเป็นไปในทางที่ให้โทษมากกว่าให้คุณ

การจับกุม วัตถุประสงค์ในการจับกุม เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้กระทำความผิดและทราบถึงรายละเอียดของการกระทำความผิดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานในการสอบสวน เพื่อเป็นการพิสูจน์ถึงการกระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เนื่องจากการจับกุมเป็นกระบวนการที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล และแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจับกุมและการออกหมายจับไว้แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานตำรวจสามารถกระทำได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ทั้งนี้ เนื่องจากถ้อยคำตามมาตรา 78(2)

ใช้ถ้อยคำว่า “มีเหตุอันควรสงสัย” ซึ่งเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการจับกุม จึงอาจมีการถ่วงถ่วงสุจริตชนได้ ดังนั้น ในการจับกุมผู้ต้องสงสัย จึงต้องมีการสืบสวนข้อเท็จจริง หรือรวบรวมพยานหลักฐานพอสมควรจนมีเหตุผลเชื่อได้ว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดไม่ใช่ทำการจับกุมตามข้อสงสัยของเจ้าหน้าที่ตามคำร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ โดยไม่ได้สืบสวนให้มีความแน่ชัดก่อน เนื่องจากความบกพร่องในการจับกุม มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การสอบสวน ถือว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นหัวใจในการดำเนินคดีในชั้นต้น เพราะเป็นขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ดังนั้นการสังคดีและการดำเนินการของพนักงานอัยการตลอดจนถึงการวินิจฉัยชี้ขาดของศาลต่างก็ต้องอาศัยเนื้อหาสาระตามสำนวนการสอบสวนเป็นสำคัญ ดังนั้นหากการสอบสวนมิได้กระทำไปโดยถูกต้องตามขั้นตอนตามกฎหมาย ตามข้อเท็จจริง หรือตามข้อกฎหมาย หรือมิได้กระทำไปโดยซื่อสัตย์สุจริต ผลเสียหายที่ตามมาก็คือ ทำให้อัยการสั่งฟ้องคดีไปทั้งที่ไม่สมควรฟ้องทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องเดือดร้อนถูกจำกัดเสรีภาพ เสื่อมเสียชื่อเสียง รวมทั้งอาจถูกศาลพิพากษาลงโทษโดยเฉพาะโทษประหารชีวิตหรือจำคุกซึ่งเป็นโทษที่ร้ายแรง นอกจากนั้นทำให้อัยการสั่งไม่ฟ้องคดีทั้งที่ควรสั่งฟ้อง ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ควรถูกลงโทษกลับไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย (สุจินต์ ทิมสุวรรณ, 2525 : 50)

2. ชั้นพนักงานอัยการ อำนาจหน้าที่ของอัยการในปัจจุบัน นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ แล้ว อำนาจหน้าที่ที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อัยการมีดุลพินิจกว้างขวางในการที่จะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาก็ได้ ข้อผิดพลาดที่สำคัญที่สุดคือการสั่งฟ้องผู้ต้องหาโดยที่ผู้ต้องหาผู้นั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด โดยการใช้ดุลพินิจของอัยการที่ผิดพลาดอาจเนื่องมาจาก

2.1 สำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนบกพร่อง การสอบสวนจึงมีผลสำคัญที่ต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายอาญาของอัยการในกระบวนการยุติธรรม

หากการสอบสวนทำขึ้นอย่างไม่ถูกต้อง เช่น ในการรวบรวมพยานหลักฐานอาจจะเกิดจากการปลุกปั่นพยานเท็จ หรือการสร้างพยานหลักฐานขึ้นเองทั้งหมด ไม่ว่าจะกระทำโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม ย่อมส่งผลในการพิจารณาในการสั่งคดีของอัยการ ซึ่งอาจจะเกิดความผิดพลาดขึ้นได้

2.2 อัยการใช้ดุลพินิจผิดพลาด กล่าวคือ ในกรณีที่สำนวนการสอบสวนได้ทำขึ้นอย่างถูกต้องแล้ว แต่อัยการใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องผิดพลาด เช่น พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนมีน้ำหนักกำกวม หรือมีเหตุสงสัยเล็กน้อยว่าผู้ต้องหาอาจมิใช่ผู้กระทำความผิด ซึ่งความสงสัยเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอให้อัยการสั่งไม่ฟ้องคดีได้ ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นในการพิจารณาสั่งคดีโดยรอบคอบและถี่ถ้วนเท่านั้นจึงจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของอัยการ (คณิต ณ นคร, 2525 : 57)

2.3 การทุจริตต่อหน้าที่ของพนักงานอัยการ โดยอาจมีการรับสินบนจากบุคคลภายนอก หรือผู้กระทำความผิดที่แท้จริง เพื่อสั่งฟ้องคดีโดยเอาผิดกับจำเลยผู้บริสุทธิ์ ซึ่งตามกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไต้หวัน ถือเป็นเหตุให้มีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ของประเทศไทยมิได้บัญญัติเหตุดังกล่าวนี้ไว้

3. **ชั้นศาล** ศาลเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการยุติธรรม เพราะเป็นผู้พิจารณาและพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ได้กระทำความผิด ในการพิจารณาและพิพากษาคดี นอกจากจะต้องใช้ตัวบทกฎหมายแล้วสิ่งที่มีส่วนในการปรับใช้กฎหมาย คือการใช้ดุลพินิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสิ่งหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือไม่ นั่นคือดุลพินิจของผู้พิพากษาเพราะการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาอาจจะเกิดความยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมก็ได้ สาเหตุที่ทำให้ศาลใช้ดุลพินิจผิดพลาดในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงมี 5 ประการ คือ

3.1 การนำข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดมาสู่ศาล เป็นสิ่งที่ปรากฏมากที่สุดในการทำให้ดุลพินิจของศาลผิดพลาดไปจากความเป็นจริง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยจงใจและไม่จงใจของคู่ความหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดี ในทางปฏิบัติพบว่าคู่ความหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีบางคดี ได้จงใจนำข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดมาสู่ศาล ซึ่งได้แก่ข้อเท็จจริง

ที่เกิดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของพนักงานสอบสวน การปลูกปั้นทำพยานเท็จของผู้มีสาเหตุโกรธเคือง แม้ว่าหลายครั้งที่พยานเหล่านี้จะถูกฟ้องลงโทษฐานเบิกความเท็จ แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่กระทำได้นับเนียนจนทำให้ศาลเชื่อ เคยมีผู้กล่าวโดยยอมรับว่า “การที่พยานเบิกความเท็จปั้นน้ำเป็นตัว หรือบิดเบือนข้อเท็จจริงบางส่วนนั้นมีอยู่เสมอ” (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2521 : 40) สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้คำพิพากษาของศาลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้มากมายหลายคดี (มารุต บุณนาค, 2518 : 6)

3.2 ทศนะหรืออคติของผู้พิพากษาที่มีต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นในสำนวนความนั้นมีอิทธิพลในการทำให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจผิดพลาดในการตัดสินคดีในหลายครั้งที่ผู้พิพากษาไม่ยินยอมเชื่อถือพยานหลักฐานข้อเท็จจริงที่ปรากฏแต่ใช้ดุลพินิจของตนเป็นที่ตั้ง (นพพร โพธิ์รังสิยากร, 2524 : 92) คาดเดาเหตุการณ์โดยไม่ยึดพยานหลักฐานของข้อเท็จจริงสนับสนุน

3.3 ข้อเท็จจริงไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพราะศาลจะต้องพิจารณาและพิพากษาคดีไปตามถ้อยคำสำนวนและพยานหลักฐานทั้งปวงที่มีอยู่ในสำนวนศาล ศาลหาอาจจะรับฟังข้อเท็จจริงนอกสำนวนได้ไม่ เมื่อพยานหลักฐานในสำนวนปรากฏว่าจำเลยกระทำความผิดเช่นนั้นไม่ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเกิดขึ้นจากการปลูกปั้นทำพยานเท็จของพนักงานสอบสวนผู้ไม่สุจริตบางคน หรือพยานโจทก์ที่มุ่งให้การปรักปรำจำเลยด้วยความอาฆาตมาดร้ายเป็นส่วนตัว หรือด้วยความเข้าใจผิดประการใดก็ตาม ศาลยุติธรรมย่อมไม่อาจจะรับรู้ได้ หากพฤติการณ์เช่นนี้ได้ปรากฏชัดแจ้งในท้องสำนวนเพียงพอที่ศาลจะหยิบยกมาเป็นประโยชน์ให้แก่จำเลยได้ (มารุต บุณนาค, 2513 : 62)

3.4 การทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งอาจมาจากการให้สินบนจากบุคคลภายนอกหรือผู้กระทำความผิดที่แท้จริง ซึ่งมีอำนาจหรือมีอิทธิพล โดยให้แก่ผู้พิพากษาที่ตัดสินคดีนั้นเพื่อให้ทุจริตต่อหน้าที่โดยพิพากษาลงโทษจำเลยผู้บริสุทธิ์ ซึ่งการทุจริตนี้ถือเป็นสาเหตุสำคัญซึ่งกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น เยอรมนี และไต้หวัน ต่างยอมให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้จากเหตุดังกล่าว

3.5 การพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษาเพียงเพื่อให้ครอบงำคณะ

ตามแบบพิธีตามกฎหมาย โดยปราศจากความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ต้องการให้ผู้พิพากษา ร่วมพิจารณาถ้อยคำพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงให้เกิด ความละเอียดรอบคอบขึ้นโดยการกระทำบทบาทหน้าที่เป็นผู้สืบพยาน ส่งผลทำให้ ขาดความมีเอกภาพในการร่วมค้นหาความจริงในคดีอาญา ทำให้เกิดการใช้ดุลพินิจ ที่ผิดพลาดในการชี้หน้าพยานหลักฐาน และนำมาซึ่งการพิพากษาลงโทษผู้บริสุทธิ์ (บัญญัติ สุชีวะ, 2507 : 6)

หลักเกณฑ์การรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทย

พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2526 โดยกฎหมายถูกบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกกระบวนการพิจารณา ความอาญาที่ไม่สมบูรณ์ อันเป็นเหตุให้ผู้บริสุทธิ์ต้องรับโทษโดยที่มิได้เป็นผู้กระทำ ความผิดที่แท้จริง โดยพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 เกิดขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มาตรา 36 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หาก ปรากฏตามคำพิพากษาของศาลที่รื้อฟื้นชั้นพิจารณาใหม่ในภายหลังว่า บุคคลนั้น มิได้เป็นผู้กระทำความผิด ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนและได้รับบรรดาสีทธิที่เสียไป เพราะผลแห่งคำพิพากษานั้นคืน ทั้งนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” โดย เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การรื้อฟื้นคดีอาญา สามารถกระทำได้เฉพาะในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยเท่านั้น และสามารถใช้สิทธิยื่นคำร้อง ขอรื้อฟื้นคดีอาญาได้เพียงครั้งเดียว เมื่อปรากฏเหตุดังต่อไปนี้

- 1) พยานบุคคลที่ศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลัง แสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง
- 2) พยานหลักฐานอื่น ซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดี อันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลัง แสดงว่าเป็นพยานหลักฐานปลอม หรือเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง หรือ

3) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดเจนและสำคัญแก่คดีซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดนั้นจะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษทางอาญา โดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด

โดยสามารถยื่นคำร้องได้ภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือภายใน 10 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด แต่เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษศาลจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วก็ได้ (มาตรา 20)

มาตรา 6 บุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มีดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
- 2) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ในกรณี que บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นเป็นผู้เยาว์ หรือคนไร้ความสามารถ
- 3) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลนั้นต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
- 4) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งถึงแก่ความตายก่อนที่จะมีการยื่นคำร้อง
- 5) พนักงานอัยการ

มาตรา 18 คำร้องเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่ง ในคดีหนึ่งให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียว

บทบาทของพนักงานอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พบว่าในกลุ่มประเทศที่มีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น พนักงานอัยการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการฟ้องคดีอาญา และมีบทบาทสำคัญในการรื้อฟื้นคดีอาญา

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบบทบาทของพนักงานอัยการในการฟ้องคดีอาญาและการรื้อฟื้นคดีอาญาในต่างประเทศ

ระบบการดำเนินคดี	ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ				ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน		
	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	ฝรั่งเศส	อังกฤษ	สหรัฐอเมริกา		
ประเทศ							
บทบาทอัยการในการฟ้องคดีอาญา	อัยการมีอำนาจฟ้องคดีอาญา	อัยการมีอำนาจฟ้องคดีอาญา	อัยการมีอำนาจฟ้องคดีอาญา	อัยการมีอำนาจฟ้องคดีอาญา	อัยการมีอำนาจฟ้องคดีอาญา		
บทบาทอัยการในการรื้อฟื้นคดี	อัยการจะกระทำการในฐานะเป็นทนายความของแผ่นดิน มีบทบาทในการคุ้มครองประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการยื่นขอพระราชทานอภัยโทษ	อัยการมีบทบาทหลักในการรื้อฟื้นคดีอาญาในทางที่เป็นโทษแก่จำเลย โดยทำหน้าที่ยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีเพื่อนำผู้กระทำผิดมาผิดที่แท้จริงมาลงโทษ	การรื้อฟื้นคดีจะต้องเสนอผ่านกระทรวงยุติธรรม เพื่อเสนอต่ออธิบดีอัยการประจำศาลฎีกาซึ่งเทียบเท่ากับตำแหน่งอัยการสูงสุด เพื่อเสนอคำร้องขอรื้อฟื้นคดีนั้นต่อไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญา	อัยการไม่มีบทบาทหลักในการรื้อฟื้นคดีอาญา ปัจจุบันผู้มีอำนาจยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาคือ คณะกรรมการรื้อฟื้นคดีอาญา Criminal Case Review Commission: CCR(C)	อัยการมีบทบาทในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ เพราะพนักงานอัยการถือเป็นตัวแทนของรัฐในการดำเนินคดี		

จากการศึกษาได้นำกฎหมายของประเทศต่างๆ มาใช้วิเคราะห์ โดยพิจารณาจากหลักการดำเนินคดีอาญาเป็นจุดแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ โดยประเทศที่มีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เยอรมนี และฝรั่งเศส ประเทศที่มีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน ได้แก่ ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพนักงานอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ผู้เขียนพบว่าประเทศไทยซึ่งมีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ กำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการฟ้องคดีอาญา ควบคุมกับการให้สิทธิผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วย แต่การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่นั้นพบว่าพนักงานอัยการถูกจำกัดอำนาจให้รื้อฟื้นคดีได้เฉพาะกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม ซึ่งถือว่าขัดต่อหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งพนักงานอัยการจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน รักษาผลประโยชน์และความยุติธรรมให้แก่ประชาชนในประเทศ ดังนั้น บทบาทของพนักงานอัยการของไทยจึงแตกต่างไปจากบทบาทของพนักงานอัยการของประเทศที่มีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐด้วยกัน คือประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งกฎหมายของประเทศดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่ห้ามพนักงานอัยการรื้อฟื้นคดีอาญา ทำให้เห็นได้ว่าระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่สมบูรณ์

ปัจจุบันแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางตามมาตรา 28 (2) แต่ในมาตรา 32 ได้บัญญัติว่า “เมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะทำให้คดีของอัยการเสียหาย โดยกระทำการหรือละเว้นกระทำการใดๆ ในกระบวนการพิจารณา พนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้ผู้เสียหายกระทำหรือละเว้นกระทำการนั้นๆ ได้” คำว่า “คดีของอัยการ” ในมาตรานี้ หมายถึงคดีของรัฐ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของรัฐ กล่าวคือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการมากกว่าผู้เสียหาย เนื่องจากแนวความคิดว่าการกระทำความผิดอาญาทำให้เกิดความเสียหายแก่สังคมหรือรัฐ โดยรัฐจะต้องเข้ามา

ดำเนินการกับปัญหาเหล่านี้ ซึ่งมีอัยการเป็นทนายแผ่นดินทำหน้าที่แทนรัฐ แต่แม้ว่าประเทศไทยจะถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แต่รัฐก็ได้ผูกขาดการดำเนินคดีอาญาแต่ผู้เดียว ยังคงให้อำนาจฟ้องคดีอาญาแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นประชาชนด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐในระบบกล่าวหา ซึ่งมีนิติสัมพันธ์ขององค์กรของรัฐจะเป็นไปในทางราบ คือ องค์กรทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริงมิใช่ต่อสู้กัน เห็นได้จากบทบัญญัติกฎหมายของไทยที่ให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวางไม่จำกัดเฉพาะพยานหลักฐานเท่าที่คู่ความนำสืบ อันถือว่าเป็น “หลักการตรวจสอบ” กล่าวคือ ในคดีอาญาเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานและศาลที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหาโดยไม่มีข้อผูกมัดใดๆ อยุ่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินั้น ยังคงเข้าใจว่า อัยการเป็นปรปักษ์กับจำเลยหรือผู้ต้องหา ซึ่งจะต้องต่อสู้กันในเชิงคดีทุกรูปแบบโดยมีศาลวางตัวเป็นกลางอันเป็นไปในทำนองเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนของคอมมอนลอว์ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่สับสนและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ “หลักการตรวจสอบ” ตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งแท้จริงแล้วพนักงานอัยการเป็นเพียงคู่ความในทางรูปแบบเท่านั้น ไม่ใช่คู่ความในเนื้อหา ด้วยเหตุนี้พนักงานอัยการจึงสามารถดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของจำเลยได้ด้วย ต่างจากการดำเนินคดีโดยผู้เสียหายซึ่งมีฐานะเป็นคู่ความฝ่ายตรงข้ามและเป็นคู่ความในเนื้อหาของคดี

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526

1. ปัญหาจากหลักเกณฑ์และขั้นตอนตามกฎหมาย

เหตุผลประการสำคัญประการแรกที่ทำให้การรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่กระทำได้ยาก เพราะว่าบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวที่ว่า การรื้อฟื้นคดีอาญาจะกระทำได้ต่อเมื่อพยานบุคคลที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ต่อมาได้มีคำพิพากษายกฟ้องหรือเป็นคำเบิกความเท็จหรือไม่ตรงกับความจริง หรือพยานหลักฐานอื่นที่เคยใช้เป็นหลักต่อมามีคำพิพากษายกฟ้องหรือเป็นพยานหลักฐานเท็จ หรือมีพยานหลักฐานใหม่ในคดีเดิม ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ การพิสูจน์ว่าพยานหลักฐานเดิม

ที่เคยใช้ในคดีไม่ตรงกับความจริงนั้นยากและต้องใช้เวลาานานมาก นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว อันเป็นเหตุให้ศาลยกคำร้องเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างเคร่งครัดเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ากฎหมายของไทยให้ความสำคัญกับหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษามาก จึงสร้างเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการรื้อฟื้นคดีที่เคร่งครัดเพื่อให้ยากแก่การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ดังนั้น ผู้ที่ใช้สิทธิยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และเข้าใจในหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้ศาลพิจารณารับคำร้อง และพิพากษาคดีเพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่จำเลยผู้บริสุทธิ์ต่อไป

2. การจำกัดสิทธิในการยื่นคำร้องได้เพียงครั้งเดียว

กล่าวคือ คำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ซึ่งเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่งให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น และคำร้องดังกล่าวจะต้องยื่นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามมาตรา 5 หรือภายใน 10 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษศาลจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ ดังนั้น ถ้าผู้มีสิทธิคนใดคนหนึ่งตาม มาตรา 6 ได้ยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่แล้วเป็นผลให้บุคคลเดิมหรือบุคคลอื่นซึ่งรวมถึงพนักงานอัยการก็ไม่สามารถยื่นคำร้องเข้ามาอีกได้ การที่กฎหมายไทยกำหนดไว้เช่นนี้จึงต่างจากหลักเกณฑ์การรื้อฟื้นคดีของต่างประเทศ ดังนี้

ตารางที่ 2 หลักเกณฑ์การรื้อฟื้นคดีของฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

ฝรั่งเศส	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา
กฎหมายบัญญัติให้มีการยื่นคำร้องขอใหม่ได้เสมอ ถ้ามีเหตุที่จะร้องขอพิจารณาใหม่ และไม่ได้จำกัดเวลาในการยื่นคำขอไว้แต่อย่างใด	ศาลสามารถใช้อ่านาจารื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ อีกครั้งหลังปรากฏข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือ การใช้สิทธิของผู้ร้องจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าจะร้องโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันอีกไม่ได้ คำร้องใดที่ทำขึ้นโดยไม่ถูกต้องจะถูกยกเสียเช่นเดียวกับกรณีคำร้องนั้น ไม่มีเหตุไม่มีมูล	- กรณีอ้างเหตุว่าพบพยานหลักฐานใหม่ จะต้องยื่นก่อนหรือภายในกำหนด 2 ปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด - กรณียื่นคำขอโดยอาศัยเหตุอื่นๆ จะต้องกระทำภายใน 7 วัน ทั้งนี้ ไม่จำกัดจำนวนครั้งในการยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญา

ในกรณีนี้ ผู้เขียนเห็นว่าควรให้สิทธิในการขอรีไทร์คดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดยคำร้องดังกล่าวจะต้องยื่นภายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริง หรือภายใน 10 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด ตามมาตรา 20 โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันอีกไม่ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ร้องไม่ว่าจะเป็นจำเลย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของจำเลย ตลอดจนพนักงานอัยการอาจค้นพบพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้หลายครั้งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน

3. การจำกัดอำนาจของพนักงานอัยการในการยื่นคำร้อง

ตามสถิติของคดีที่มีการขอรีไทร์คดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่นั้น พบว่า ทุกคดีจำเลยเป็นผู้ยื่นคำร้องขอรีไทร์คดีเองทั้งสิ้น โดยไม่ปรากฏคดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องแต่อย่างใด เนื่องจากการใช้สิทธิยื่นคำร้องขอรีไทร์คดีใหม่ ในกรณีของพนักงานอัยการนั้นไม่สามารถใช้สิทธิรีไทร์คดีซึ่งตนเองเป็นโจทก์ในคดีเดิมได้ ซึ่งในทางปฏิบัติมีโอกาสเป็นไปได้น้อยที่พนักงานอัยการที่มีได้เป็นโจทก์ในคดีเดิมจะทราบข้อมูลคดีที่ตนมิได้เป็นเจ้าของสำนวน ทั้งในเรื่องข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน นอกจากนี้ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่แยกอำนาจการสอบสวนและอำนาจการฟ้องคดีออกจากกัน โดยกฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นองค์กรในการสอบสวนคดีอาญาและสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระจนกระทั่งมีความเห็นสมควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีนั้นต่อพนักงานอัยการ ส่วนพนักงานอัยการแม้เป็นผู้รับผิดชอบในการฟ้องคดีและมีกฎหมายให้อำนาจในการสอบสวนเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาซักถามได้ แต่ในทางปฏิบัติมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนที่มุ่งหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่า “ผู้ต้องหาคือผู้กระทำ” เท่านั้น ซึ่งขัดกับหลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ที่บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามหาเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” เมื่อพนักงานสอบสวนไม่เข้าใจบทบาทที่แท้จริงของตนเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาจึงทำให้การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวน มักไม่ปรากฏหลักฐานที่สามารถ

พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ ผลที่ได้จากการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวจะปรากฏออกมาในรูปของสำนวนการสอบสวนที่พนักงานอัยการจะใช้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากสำนวนการสอบสวนเป็นหลักในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาตามสำนวนการสอบสวนเท่านั้น ซึ่งหากพนักงานสอบสวนละเอียดที่จะรวบรวมพยานหลักฐานบางอย่างมาตั้งแต่แรก และปรากฏต่อมาว่าพยานหลักฐานชั้นนั้นจะสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ พนักงานอัยการก็ยากที่จะทราบถึงความมียู่ของพยานหลักฐานชั้นนั้น และไม่สามารถปฏิบัติภารกิจตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 7 ได้อย่างเต็มที่ โดยมาตรา 7 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 6 (5) พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องเมื่อเห็นสมควรหรือเมื่อบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 (1)(2)(3) หรือ (4) ร้องขอก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานให้พนักงานอัยการมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

สำหรับความเห็นของผู้เขียนนั้น เห็นว่า เมื่อการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เกิดจากความผิดพลาดของรัฐ ดังนั้นพนักงานอัยการในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐในการดำเนินคดีอาญา และการค้นหาความจริงในคดีอาญา พนักงานอัยการไม่ใช่คู่ความในทางเนื้อหาหากแต่เป็นเพียงคู่ความตามแบบพิธีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้พนักงานอัยการจึงสามารถดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของจำเลยได้อีกด้วย ดังนั้น พนักงานอัยการจึงสมควรมีบทบาทที่สำคัญในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้โดยไม่ถูกจำกัดอำนาจ ซึ่งแนวความคิดนี้สอดคล้องกับประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีแนวคิดที่ให้พนักงานอัยการสามารถรื้อฟื้นคดีอาญาได้โดยไม่ถูกจำกัดอำนาจ ในฐานะที่ประเทศไทยมีหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นเดียวกับประเทศดังกล่าว จึงสมควรนำแนวความคิดนี้มาพัฒนาประสิทธิภาพการรื้อฟื้นคดีอาญาของไทยเพื่อคืนความเป็นธรรมให้กับจำเลยผู้บริสุทธิ์ สมดังเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 โดยเห็นควรให้พนักงานอัยการสามารถรื้อฟื้นคดีอาญาของรัฐ (คดีที่มีการฟ้องโดยพนักงานอัยการ) ได้ โดยให้มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นภายในสำนักงานอัยการสูงสุด ประกอบด้วยพนักงานอัยการผู้ทรงความรู้ความสามารถในการดำเนินคดี เพื่อทำหน้าที่รื้อฟื้นคดีอาญาเพื่อพิจารณาใหม่ ทั้งนี้

เพื่อให้เป็นบทบาทขององค์กรอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สรุป

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐ หรือระบบการพิสูจน์ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดหรือผู้บริสุทธิ์ แม้จะมีประสิทธิภาพเพียงใด ในทางปฏิบัติก็อาจเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 บังคับใช้เพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว เมื่อพบว่าการใช้สิทธิของผู้ต้องคำพิพากษาในการขอรื้อฟื้นคดียังขาดประสิทธิภาพ จึงควรพัฒนาประสิทธิภาพการใช้สิทธิของผู้ต้องคำพิพากษา โดยควรพัฒนาบทบาทของพนักงานอัยการให้สามารถรื้อฟื้นคดีอาญาได้โดยไม่ถูกจำกัดอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้พนักงานอัยการได้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์และความยุติธรรมให้แก่ประชาชนในประเทศ อันมีลักษณะสอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริสุทธิ์ ภารกิจที่สำคัญที่สุดของพนักงานอัยการ คือ การอำนวยความยุติธรรม การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งหากพบความผิดพลาดเกิดขึ้น พนักงานอัยการจะต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้น อย่างไรก็ตามในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการนั้นจะกระทำมิได้เลยหากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของจำเลยตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถรื้อฟื้นคดีอาญาของรัฐ (คดีที่มีการฟ้องโดยพนักงานอัยการ) กล่าวคือไม่จำกัดอำนาจของพนักงานอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่ โดยเห็นสมควรให้มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นภายในสำนักงานอัยการสูงสุด ประกอบด้วยพนักงานอัยการผู้ทรงความรู้ความสามารถในการดำเนินคดี

เพื่อทำหน้าที่รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นบทบาทขององค์กรอัยการในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. คำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 18 ให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น เห็นว่า กฎหมายกำหนดไว้ค่อนข้างจำกัด จึงควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา 6 สามารถยื่นคำร้องได้เสมอตราบใดที่ยังอยู่ภายในกำหนดเวลา ตามมาตรา 20 โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าผู้ร้องจะยื่นโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันอีกไม่ได้ เนื่องจากผู้ร้องไม่ว่าจะเป็นจำเลย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของจำเลย ตลอดจนพนักงานอัยการอาจค้นพบพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้หลายครั้งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน

3. ควรแก้ไขกฎหมายเพื่อให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าไปมีบทบาทในการกำกับตรวจสอบ เพื่อให้พนักงานอัยการได้มีโอกาสตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ความถูกต้อง ความละเอียดรอบคอบและความน่าเชื่อถือของสำนวนการสอบสวน อีกทั้ง ยังทำให้การปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ เพราะบทบาทของพนักงานอัยการไม่ได้จำกัดอยู่เพียงฝ่ายตรงข้ามของจำเลยเท่านั้น แต่ยังต้องทำหน้าที่ตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดีอาญาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนอีกด้วย

นอกจากนี้ พนักงานอัยการควรมีบทบาทในการกลั่นกรองข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอย่างแท้จริง เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนว่าเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ เพียงใด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการฟ้องผู้บริสุทธิ์เป็นจำเลย

เอกสารอ้างอิง

- โกเมน ภัทรภิรมย์. (2526). *ระบบอัยการสากล*. กรุงเทพฯ : ศรีสมบัติการพิมพ์.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. (2534). งานอัยการในกระบวนการยุติธรรม. *วารสารอัยการ*, 14(161), 486.
- กมล พัทธวนิช. (2521). ระบบอัยการของสหรัฐอเมริกา. *วารสารอัยการ* 1(12), 17.

- คณิต ฅ นคร. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- คณิต ฅ นคร. (2536). *แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลของพนักงานอัยการ*. 100 ปีอัยการ, แห่งการสถาปนาสถาบันอัยการ 100 ปี โดย สำนักงานอัยการสูงสุด กรุงเทพฯ, 142.
- คณิต ฅ นคร. (2525). ปัญหาการใช้ดุลพินิจของอัยการ. *วารสารอัยการ*, 5(52), 57.
- ทีมล่าความจริง (ช่องข่าว 26). (2560). *ลุ่นรื้อคดี “แพะหนุ่มใบ้” สำเร็จครั้งแรกของประเทศ*. (12 สิงหาคม 2560) สืบค้นเมื่อ <http://www.now26.tv/view/102594>.
- ธานินทร์ กรีวิเชียร. (2521). *ศาลกับพยานบุคคล*. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์.
- นพพร โพธิ์รังสียากร. (2524). *การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ*. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิภาพร รุจนรงค์. (2538). *คดีเซอร์แอน กระบวนการยุติธรรมจะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้บริสุทธิ์ได้อย่างไร*. รายงานการเสวนาทางวิชาการ โดย สำนักงานอัยการสูงสุด กรุงเทพฯ, 6.
- บัญญัติ สุขิวะ. (2507). ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย. *ตุลพาท*, 11, 6.
- มารุต บุณนาค. (2513). *ชะตากรรมของจำเลยผู้บริสุทธิ์*. *บทบัญญัติ*, 27, 62.
- มารุต บุณนาค. (2518). *การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่*. *วารสารทนายความ*, 17, 6.
- สุจินต์ ทิมสุวรรณ. (2525). *กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่รัฐ*. กรุงเทพฯ : กรมอัยการ.
- สุพร อิศรเสนา. (2544). *การขอพิจารณาคดีใหม่ พ.ร.บ.รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ การหนังสือทูลเกล้าถวายฎีกา*. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.
- อรรถพล ใหญ่สว่าง. (2524). *ผู้เสียหายในคดีอาญา*. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อรุณี กระจ่างแสง. (2532). *อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา*. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อำไพ วิจิตรเวชการ. (2527). *การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่*. *บทบัญญัติ*, 41, 363.